

Secundus De anima.

mē in potētia est de substantia patris. Si queratur in qua digestionē accipitur semen. Dicitur q̄ in. 3. ex superfluo. Ad aliud dicitur q̄ egritudines filiorum p̄ueniunt ex indispositione seminis propter egritudinem parentum. Si dicatur sicut semen est ex superfluo sic etiā capilli. Sed in capillis hominis est anima rationalis: quia crescunt: ergo est in eis anima. Et non nisi rationalis cum in homine sit tantū una anima. Et hoc dicit Sā. Tho. in. 4. d. 44. q. 1. ar. 2. q. 3. ad. 3. Sed ex hoc satis patet q̄ non est simile de semine: quia semen non crescit concedo tamen q̄ in embrio est anima unde philosophus dicit q̄ embrio primo vivit vita plante. Sed contra planta habet ramos et radices. Non autem embrio. Dicendū q̄ hoc non est semper verū vt patet de ossibus in quibus est vita plante id est anima vegetatiua. Si queratur an embrio sit animal videatur. Sā. Tho. de potentia. q. 3. ar. 90. ad. 9. et 10. Dicit tamen ibidem ad. 16. q̄ virtus formatiua que in principio est in semine manet aduentente anima rationali et que prius fuit formatiua corporis fit post modum corporis reformatiua. Sed aliter videtur prima par. q. 116. ar. 1. ad quartum.

Ad tertium sic proceditur videt q̄ sensus non sit potētia passiva: quia quod est principium suarum operationum est potentia actiua. S3 sensus est principium operationis et agendi. Et sensationis: ergo est potentia actiua. S3 contra est philosophus.

Respondeo dicendum q̄ duplex est potentia scilicet essentialis que est ad actum primū et sic ille qui nichil scit est in potentia ad sciendū. Alia est accidentalis et sic ille qui habet habitum scientie dicitur habere actum in potentia. Prima vocatur remota. 2. p̄xima. Et cum prima fiat habitus opposit⁹. Non autem cum secunda. **T**unc dicitur q̄ sensus est potētia passiva. Patet quia sensus recipit species sensibiles ab obiecto. Sed recipere est quoddam pati. Pro quo notandum q̄ duplex est passio scilicet corruptiua et perfectiua: corruptiua est receptio forme in subiecto cum abiectioe alicuius perfectionis vt cum aqua calefit. Perfectiua vero opposito modo diffinitur vt cū quis fit sciēs et talia passio non est p̄prie alteratio sed improprie. Unde in tertio de anima dicitur q̄ intelligere est quoddam pati secundū q̄ exire de ocio in actum est nouum genus alterationis vt dicit Sā. Tho. in. 1. d. 37. q. 4. ar. 1. ad. 2. Si dicatur intellectus mutatur de contrario in contrariū sc3 de errore in scientiam vel econuerso: ergo ibi est p̄prie motus: negatur cōsequentiā: quia accidit scientie q̄ error precesserit. Sed contra accidit coloris q̄ frigiditas precesserit: ergo motus ad calorem non est p̄prie alteratio. Sed de hoc. 7. phi. Secundo probatur: quia si sensus esset potentia actiua tūc posset sentire sine obiecto: quia quando patiens est actiuum virtus actiua sufficiens est seipsa ad agendum sicut ignis ad calefaciendū ita q̄ si ignis esset patiens tunc etiā posset comburere se si est actiu⁹. Et si queratur a quo reducitur sensus de po. ad actum. Dicendum q̄ a proprio obiecto quod est mouens et agens respectu sensus. Si autem queratur. A quo produciatur ista potentia dicendum q̄ a generante vel fluunt ab anima vt supra tactum est. Preterea sciēdum q̄

sensus in actu non est ipsa sensibilia ita q̄ ex eis componatur sicut putabant antiqui: quia alias sensus posset sentire sine obiecto per suas partes ex quibus componitur.

Circa hec Sā. Tho. mouet tres disputationes. Prima an ille qui accipit scientias fiat semper sciēs a magistro et patet q̄ non de primo sciente: q̄ alias p̄cederetur in infinitum. Dicendum q̄ ibi semper est doctor extrinsecus vel intrinsecus scilicet intellect⁹ agens vel lumen naturale vt cum quis per seipsum inuenit scientiam. Secundo dubitatur an sensus sit singularium tantum scientia vero vniuersalium. Dicendum q̄ sensum esse vniuersalium potest dupliciter intelligi vno mō quo ad suā operationē sentiēdi et sic est singulariū unde nihil videt nisi singulare.

Alio modo quo ad potentiam. Et hoc dupliciter scilicet subiectiue et tunc notum est q̄ potentia sensitua est singularis: alio modo obiectiue. Et hoc dupliciter sc3 per se et sic est singulariū: q̄ est virtus in organo corporali existēs et ideo materialiter recipit similitudinem obiecti. Et per consequens singulariter. Alij dicunt q̄ si in sensu consideretur ratio obiecti tunc sensus est vniuersalium: Alias non esset vna potentia visiva omnium colorum. Tamen si consideretur obiectum ipsum quod sentitur sic sensus est singularium.

Preterea notandum quia potentie cognoscunt per actus ideo videndum est de actibus potentiarū an sc3 sint entia pure absoluta vel includētia respectū vt puta an intellectio et volitio et visio significāt qualitatem an respectum ad potentiam vt obiectum et non insisto pro nunc an actus intelligendi sit idē cum verbo vel specie intelligibili. Supponimus ista tria realiter distinguī videtur dicendum q̄ isti actus scilicet volitio et visio sint entia absoluta quia potentia est eiusdem generis cum suo actu: sed sensus est qualitas absoluta: ergo et visio. Item: summa perfectio hominis non est relatio sed in operatione intellectus est hominis beatitudo secundum philosophum 10. ethic. ergo non est formaliter relatio. Verum est tamen q̄ scientie ad scibile potest esse relatio et similiter visionis ad visibile unde ista nomina videntur esse relatiua scdm dies. Nec potest concipi visio in esse visionis nisi cum aliquo respectu ad obiectum quod p̄ ipsam attingitur. Et ideo. 7. phi. dicitur q̄ ad habitum non est per se motus quia est relatiuum. Et p̄pter hoc quidam dicunt si deus corrumpere visibile conseruando in oculo omnem qualitatem absolutam non amplius esset visio propter defectum cōnotati quod est respectus. Item notandū pro. 3. orbitatione qua queritur an vniuersale habeat esse in anima dicit Sā. Tho. q̄ vniuersale dupliciter accipitur. Primo pro ipsa natura communi prout subiacet intentioni vniuersalitatis. Alio modo consideratur secundum se et absolute et hoc dupliciter. Primo secundum suū esse materiale quod habet in materia naturali. 2. secundum esse immateriale secundū quod est in intellectu. Penultimo modo non potest ei aduenire intentio vniuersalitatis sed secundum q̄ abstrahitur a materia naturali individuali non realiter vt platonici ponunt. Sed per intellectum qui prima operatione intelligit naturam non apprehendēdo principia indiuiduantia et accidentia particularia. Quidam querunt an acquisitio speciei in visu et ipsum videre sint due mutationes et an visio et spe-